Дιαωιστώσεις καί στοχασμοί

ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ

ΤΗΣ κ. ΦΡΟΣΩΣ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ - ΜΕΝΕΓΑΚΗ

Φρόσως Εθθυμιάδη - Μενεγάκη : Στάμνα.

Γναι πολύ φυσικό ένα "Εθνος, σάν τό δικό μας, πού άναγεννήθηκε ύστερα, από μιά μακραίωνη δουλεία και πού τό βαραίνει μιά κληρονομιά προγόνοω ύψηλότατου πολιτισμού, νά περάση στά πρώτα άναγεννητικά του βήματα τό στάδιο της «προγονοπληξίας». Και σάν τουτο άποδειγθη στείρο, ν' άνοίξη, άπ' άντίδραση, σχεδόν άνεξέλεγκτα τό νοῦ από την καρδιά του σέ ξένες έπιδράσεις προηγιένων πολιτιστικά συγχρόνων του έθνῶν. Κι' ϋστερα άπ' αὐτό νά ξθη η κρίσιμη και δίκαιη δίρα ν' άνα-ζητήση, λυτρωμένο άπό στείρες προγονοπληξίες και έφιαλτικές ξένες έπιδράσεις, τον άληθινό «έσυτό» του. Και νά θέλη νά τόν «συλλάβη». Και νά θέλη νά τόν «συλλάβη». Και νά θέλη νά τόν «το εκραση». Και νά θέλη νά τόν «πολιδιάβη». Ται νό βαρ νά αναλιτιστος τοῦ έθνικοῦ βίου, πού προϋποθέτουν συλλο γικ ἡ ν' άγωνία και ἀναζήτηση, είναι δραματική, στόν τοιμέα της τέγνης, δπου κύριος φορείς της είναι το άτομο καλλιτέχνης είναι τραγική.

Σὲ τέτοιες δρες άναποκρίνονται νικηφόρα, μόνοι, μετέωροι στό χρόνο, χωρίς γόνιμη παράδοση πίσα τους, οί μεγάλοι ήρωες τοῦ πνεύματος και τής τέγνης. Τέτοιοι δίμως είναι δύπκολο ν' άναδειχτοῦν στό μάκρος μιά - δυό γενικό, δπος της δικής μας και τής προηγούμενης, πού σ' αὐτές έλκης θινά νεοελληνική τέχνη και τής προηγούμενης, πού σ' αὐτές έλκης θινά νεοελληνική τέχνη και νά στρατευθοῦν κάτω ἀπό ένα τέτοιο ἄξιο φλάμπουρο.

Τι' αὐτό τιμὴ κι' έπαινος δίκαιος άοιοίζει σ' όσους καλλιτέννες μέ

θινά νεοελληνική τέχνη και να στρατεύουν κατω από ενα εφάμπουρο.
Τ' αὐτό τιμή κι' ἔπαινος δίκαιος άρμόζει σ' ὅσους καλλιτέχνες μὲ τέτοια συνείδη ση πνευματικοῦ ἐθνικοῦ χρέους ἐπιδόθηκαν ἢ ἐπιδίδονται στὸ ἔργο τους. Κι' ἐπιείκεια γενναία κι' ἀρειδώλευτη γιὰ τὶς ὅποιες ἀδυναμίες καὶ καλλιτεχνικὰ σφάλματά τους. Είναι οἱ μι κροὶ ἢρω ες, ποὺ μὲ τὶς ἰσγνὲς σκαπάνες τους ἀνοίγουν τὸ δρόμο στοὺς τυχερώτερος πόν μὲ τὶς ἰσγνὲς σκαπάνες τους ἀνοίγουν τὸ δρόμο στοὺς τυχερώτερους ἀπογόνους, ποὺ θὰ πρέπει, στὸ πλήρομα τοῦ χρόνου, τὸ ἱδεῶδες αὐτῶν νὰ τὸ κάνουν ἐκεῖνοι πράξη καὶ τελείωση.
Κι' ἄν ἡ ἐπιείκεια είναι ἀδελφὴ τῆς δικαιοσύνης, ἡ δικαιοσύνη ἐπι-βάλλει ἀντίστοιχα τὴν αὐστηρή κατάκριση ἐκείνων ποὺ χωρίς τέτοια συνείδηση ἢ καὶ χωρὶς καμμιὰ συνείδηση τῆς κρίσιμης αὐτῆς ὡρας είτε καπηλεύονται καὶ ἐμπορεύονται αὐτὸ τὸ ἱδεῶδες, είτε κούφιοι καὶ ἀφώ-

τιστοι ἐπιφέρουν σύγχυση «ἀπὸ θεωρίας καὶ πράξης» καὶ τραυμα-τίζουν τὴν ὅλη τούτη ἀληθινὰ ἄγια προσπάθεια γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ

προβληματος.

Στην κεραμική το πρόβλημα — μέγα και κρίσιμο πάντοτε — παρουσιάζεται χωρίς μεγάλη οξύτητα. Κι' αύτο γιά τον άπλούστατο λόγο, ότι ἀπό την άναγέννηση του έθνους μέχρι τον καιρό μας δὲν ύπηρξε κὰν κεραμική τέχνη.
Βαρύς ὁ λόγος μ' ἀπλὸς και δίκαυος.
Βέβαια και στη Ρόδο και στην Κρήτη και στὰ νησιά τοῦ Αίγαίου και ποῦ ατὴν ήπειροπική. Έλλάδα εξησε κι' ἀνδρώθηκε, μέχρις ἐνὸς σημείου, και ἐπιβιοῖ ἀκόμα μιὰ κάποια κεραμική. Μιὰ κεραμική, ποὶ ἐκτὸς τοῦ ὅτι, βέβαια, ὰ γ ν ο ε ῖ ἀ π ό λ υ τ α τοὺς περισσότερους τομεῖς τὸς πολύπλευρης αὐτῆς τέχνης, ὅπως την «πλαστική κεραμική» (Keramishe Plastik) τὴν « δομική κεραμική» οῦ κοινῶν ἀναγκῶν» (πιθάρια, κανάτια κλπ στὴν « ἀγγειοπλαστική τῶν κοινῶν ἀναγκῶν» (πιθάρια, κανάτια κλπ πολύ φορέας μεσανατολίτικον και ἄλλων ξένων ἐπιδράσεων πού, βέβαια, δὲχτηκαν τὴν εὐεργετική μετουσίωση τοῦ ἑλληνικοῦ χώρ ρου καί τοῦ τὸλλην α τεχνίτη (Κιοιτάχεια, Ροδίτικα καὶ τ' ἀνάλογα). Γενικὰ ὅμως αὐτή ἡ κεραμική κοιβαλάει μαζί της είτε τὴν ἀ φ έλ ε ι α καὶ τὸ αἰσθητικά « ἀ ν ε π ί γ ν ω τ ο ν» τοῦ λάκλοι τεχνίτη είτε ἔ κ δη λ ο τὸν χ α ρ α κ τή ρ α τ ἡ ς ξ ε ν ι κ ῆς » τοῦ λαϊλοῦ τεχνίτη, είτε ἔ κ δη λ ο τὸν χ α ρ α κ τή ρ α τ ἡ ς ξ εν ι κ ῆς » τοῦ λελοι σ ἡς τ ης, ποὐ σὲ τελευταία ἀνάλυση είναι ρηχὰ μιμητική καὶ καλλιτεχνικά σχεδόν ἀσυγκίνητη κι' ἔτσι ἀδικαίοτη.

"Όποιος ἐδθεψε κάποιο καιοό, είδε καὶ μελέτησε, διαθέτοντας, βέβαια.

τελευταία ἀνάλυση είναι ρηχά μιμητική και καλλιτέχνικα σχέσου ασυγκότητα, βέβαια,
"Όποιος ξόδεψε κάποιο καιρό, είδε καὶ μελέτησε, διαθέτοντας, βέβαια,
καὶ τὰ ἐφόδια τοῦ σ π ο υ δ α σ μ ἐ ν ο υ κ ε ρ α μ ι σ τ ἡ καὶ τοῦ, ὅποιας
εὐαισθησίας, κ α λ λ ι τ ἐ χ ν η, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ καταλήξη στὴ διαπίστωση, πὸς ὅλες αὐτὲς οἱ ἐπιτεύζεις δὲν ἀποτελοῦν ὅπαρξη, δὲν ἀποπέλοῦν «παρουσία» ν ε ο ε λ λ η ν ι κ ῆ ς κεραμικής τέχνης. Καὶ τὴν
διαπίστωση αὐτή δὲν ἀναιρεῖ τὸ γεγονός, ὅτι στὴ περιοχή τῆς πιὸ ἀπλῆς
ἀκρις κιὰ ἀνεπιτήδευτης εὐαισθησίας.
'Απὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ φρικαλέα βιοτεχνική ἢ βιομηχανική ψ ε υ δ ομί μ η σ η τῆς ἀρχαίας μας κεραμικῆς, μὲ τὴν μαζική παραγογή ἀηδῶς
βερνικωμένων «ληκύθων» καὶ «κυλίκων» καὶ «ἀμφορέων» καὶ τῶν
παρομοίων, δὲν ἀποτελεῖ παρὰ θέμα τουριστικῆς ἀστυνομίας.
"Έτσι ἡ γενιά μας είχε κιὰ ἔχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια
"Είτσι ἡ γενιά μας είχε κιὰ ἔχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια
"Είτσι ἡ γενιά μας είχε κιὰ ἔχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια

"Είτσι ἡ γενιά μας είχε κιὰ ἔχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια
"Είτσι ἡ γενιά μας είχε κιὰ ἔχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια
"Είτσι ἡ γενιά μας είχε κιὰ ἔχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια
"Είτσι ἡ γενιά μας είχε κιὰ ἔχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια
"Είτοι ἡ γενιά μας είχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια
"Είτοι ἡ γενιά μας είχει κιὰ ἔχει τὸ βαρὸ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια
"Είτοι ἡ γενιά μας είχει κιὰ είνει με είχει κιὰ είνει
"Είτοι ἡ γενιά μας είχει κιὰ είνει
"Είτοι ἡ γενιά μας είχει κιὰ είνει
"Είτοι ἡ γενιά με είνει
"Είτοι ἡ γενιά μας είχει κιὰ είνει
"Είτοι ἡ γενιά μας είχει κιὰ είνει
"Είτοι ἡ γενιά μας είχει
"Είτοι ἡ γενιά μα

"Είτοι ἡ κα κα παρὰ θεί

"Είτοι ἡ κενιά μα

"Είτοι ἡ κα κα παρὰ θεί

"

παρομοίων, δέν άποτελεϊ παρά θέμα τουριστικής άστυνομίας.

"Ότσι ή γενιά μας είχε κι' έχει το βαρύ προνόμιο, μὲ μιὰ κάποια παρθενικότητα, που όφείλεται, όπως είδαμε, στήν ἀνυπαρξία όποιασδήποτε σο βαρής πρόσφατης έλληνικής κεραμικής παράδοσης νὰ καταπιαστή μὲ τὸ πρόβλημα, ν' ἀρχίση αὐτή πρώτη τήν σκληρή προσπάθεια γιὰ μιὰ ἀληθινὰ νεο ελληνική κεραμική τέχνη. Καὶ οἱ καλλιτέχνες κεραμιστές τῆς γενιᾶς μας νὰ φορτισθοῦν κι' αὐτοὶ τὴν «μοῖρα» τους στὸ εὐρύτερο ἐθνικὸ πνευματικὸ αἴτημα γιὰ μιὰ ἀληθινὰ νεοελληνική τέχνη.

'Ο λόγος δὲν πέφτει σὲ μένα νὰ πῶ καί, πολὺ περισσότερο, ν' ἀξιολογήσω τὸ τἱ ἔκανε μέχρι σήμερα ἡ γενιά μας, οἱ κ αλλιτέχνες κεραματές, αὐτοὶ οἱ ἐλάχιστοι ἄλλωστε, ἀπέναντι σ' αὐτὸ τό, ἔτσι διαγραφόμενο, πνευματικὸ καὶ καλλιτεχνικό χρέος της. Έξ ἄλλου ἡ, ὅποια, προσπάθεια συνεχίζεται.

προσπαυεια συνεχιζεται.
Τῆς ἴσρας εἶναι νὰ εἰπωθοῦν, ἔστω καὶ γιὰ ν' ἀποτελέσουν ἀφορμὴ γιὰ παράλληλες ἢ δημιουργικὰ ἀντίθετες σκέψεις, μερικὰ πράγματα, σὰν πολύ σύντοιμη - ὅπως τὸ ἐπιβάλλει κι' ὁ χώρος -- πολύ ἀποσπασματικὴ ἐξομοδόγηση, ἐνὸς καλλιτέχνη ποὺ σπούδασε καὶ μόχθησε χρόνια ὁλόκληρα στὴν περιοχή τῆς κεραμικῆς.

Δύσκολο είναι τὸ « μετιὲ » κάθε καλλιτέχνη. Γολ γοθᾶς είναι τὸ « μετιὲ » τοῦ ἀληθινοῦ καλλιτέχνη κεραμιστή. "Απειρα είναι τὰ τεχνικὰ καὶ τὰ αὐστηρὰ ἐπιστημονικὰ ἀκόμα « μ υ σ τι κ ὰ » τῆς δουλειᾶς. Χρόνια είδικῆς σπουδῆς καὶ πείρα δεκαετηρίδων κι' ἀκόμα τὰ « μυστικὰ » τῆς δουλειᾶς. δὲν σ' ἀποκαλύφτηκαν ὅλα. (Χιλιάδες χρόνια πέρασαν κι' ἀκόμα οἱ κεραμιστὲς δὲν ξέρουμε τὸ μυστικὸ τῶν « μελανῶν ἀγγείων » τῆς ἀρχαίας μας κεραμικῆς).

μας χεραμικής).
Μόνος του ὁ κεραμιστής θὰ φτιάξη τὴν « ὅλη » του. "Απειροι εἶναι οἱ πηλοί. Καθένας μὲ τὴν δική του χημική σύν θε ση, καθένας μὲ τὴν δική του χημική σύν θε σης καθένας μὲ τὴν δικό του χρῶμα. Καθένας μὲ τὸ δικό του χρῶμα. [Σὰν γύρισα ἀπὸ τὴ Βιέννη, δυὸ χρόνια γύριζα στοὺς τόπους τῆς ἀρχαίας παράδοσης — στὴν Τανάγρα, στὴν Κρήτη, στὴν Κόρινθο — στὰ νησιά παντοῦ, μελετῶντας καὶ μαξεύοντας ἄθιγματα πηλῶν. Εἶναι ἀφάνταστη ἡ ποικιλία οὰ πλαστικότητα καὶ σὰ χρῶμα πού μοῦ δώσαν. Φτάνουν στὰ ἐκατό κιλία οὰ πλαστικότητα καὶ σὰ χρῶμα πού μοῦ δώσαν. Φτάνουν στὰ ἐκατό περίπου τὰ « πλακίδια » τῆς μελέτης πούχω, ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια, στὸ ἐργαστῆρι μου). Μιλάω γιὰ τοὺς πηλούς γιὰ νὰ μὴν ἐπεκταθῷ στὶς

Συνέγεια στην 20η σελίδα

Φρόσως Εὐθυμιάδη - Μενεγάκη : Βάζο.

FIA MIA NEOEAAHNIKH KEPAMIKH

Συνέχεια ἀπὸ τὴν 11η σελίδα

Είνας τίς πιὸ ἐκλεπτυσμένες ποικιλίες πρώτης ὅλης, ὅπως τὸ « Steingut » τὸ « Steinzeug» κι' ἀκόμα τὴν πορακάνη.

Μέσα σ', αὐτὴν τὴν ποικιλία ολ δουλέψης κάθε φορά γιὰ νὰ συνθέσης τὴν ὅλη σου. "Όπως τὴν θέλεις, ὅπως ταιριάζει στὸ ἔργο ποὺ φαντάστηκες. Θὰ ρεγουλάρης μὲ «τὰ ἀντιπλαστικά στοιχεία» ποὺ θὰ προσθέσης, τὴν πλαστικότητα ποὺ σοῦ γρειάζεται καὶ ποὺ σοῦ ὑπαγορεθει ἡ μιο ρ φ ἡ καὶ ἡ σἱ νθ ε σ η τοῦ ἔργου σου. 'Ακόμα μὲ τὸ είδος τὸν πηλῶν — καὶ καμμιὰ φορά και μὲ τοὺς βαθμούς τοῦ ψησίματος σ' ἐνδισθητες αὐδημετών σεις — θὰ πετύχης τὴν ὑφὴ καὶ τὸ χρῶμα ποὺ θέλεις γιὰ τὸ ἔργο, χωρίς χρωμάτισμα καὶ γκλαζούρα.

"Τότερα τὸ μοντελέμειρμα στὸ χέρι ἢ τὸ δούλεμα στὸν τροχὸ μὲ τὴν ἀπέραντη « π ρ ο σ ω π ι κ ὁ τ η τ α » αὐτῆς τῆς δυσκολογαλίνωτης ῦλης, τοὺ είκολο είναι εἰτε νὰ τὴν προδώσης εἰτε νὰ ποὺ σιόθης ἀπ αὐτῆ.

Στὸ πιὸ ἀπλὸ σχῆμα, μιᾶς κοινῆς κούπας στὸν τροχό, ποὺ μᾶς είχε δοῦῆ γιὰ θέμα, ὁ καθηγητής μου Οθείκες τὰ κὰ μενοχός κούπας τον προχό, ποὺ μᾶς είχε κου ψια καταράλλαγτες ἔκρινε καὶ διάλεγε μι ὰ ἢ δ υ ὁ μόνο σὰν τέτοιες ποὺ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν τεγνικά κιὶ αἰσθητικά ἄρτιες. "Βμενες κατά-πληκτος βλέποντας, ἀπὸ τὸ τὸς κορὰ κρειτικής καμπίλης, στὴν ὑφὴ καὶ στὸ βαθμό τῆς ἀδροτητας τῆς είχοτερικής καμπίλης, στὴν ὑφὴ καὶ στὸ βαθμό τῆς ἀδροτητας τῆς « ἔπιδερμίδας» της, στὰ τόσα ἄλλα ἀπόλυτα ὰ διόρ α τ στὸ ὰ νει δίκε το μιὰ τι τεγνικά κὶ ἀισθητικά της στοιχεία. Μόνο ἡ σύγκριση μὲ μιὰ πανάρχαιη Κινέζικη κούπα σοῦ ἔδινε τὸ ὑψηλὸ παράδειτικη κὶ δια μο το μιά τι τεγνικά κὶ ἀισθητικά της στοιχεία. Μόνο ἡ σύγκριση μὲ μιὰ πανάρχαιη Κινέζικη κούπα σοῦ ἔδινε τὸ ὑψηλὸ παράδειτικη κὶ δια καλούτια», μὲ τοὺς βασανιστικούς προϋπολογισμούς τῆς λετουργίας τὸν « κομματιά» » τον. Μετὰ τὸ « πάτημα». Τὸ ξεκαλούπος, στὸ τὸ μένς το μά τι τεγνικά κὶ αἰσθητικά τὰ το τό τὸ τὸ τὸ το τρικώμα. Τὸ μάτις τὸ καλούτια», μὲ τοὺς βασανιστικούς προϋπολογισμος τῆς κειτό της καλούτια», μὲ τοὺς βασανιστικούς προϋπολογισμούς τῆς λετότις το το κράλινη το κολοίλη τὸ το τράτις τὸ το το το καλούτια», μὲ τοὺς βασανιστικό κότις δετο το το το κράλινη το το

εΐναι άδύνατο νὰ μιλᾶμε γιὰ δημιουργία μιᾶς νεοελληνικῆς κεραμικῆς τέχνης ἄν δὲν δημιουρνεοελληνικής κεραμικής τέχνης αν δέν δημιουρ-γήσουμε μιά φρουρά άπο καλλιτέχνες κεραμιστές πού πρῶτα άπ' δλα θά σπουδάσουν καὶ θά κατα-

πού πρώτα απ΄ ολα θα σπουδάσουν και θα κατα-κτήσουν τὸ «μετιέ». Νὰ δημιουργήσουμε λοιπόν, ἀληθινούς κεραμιστές καλλιτέχνες. Καὶ γι' αὐτὸ χρειάζεται σχολή. Αὐτή εἶναι ἡ ἀναπόδραστη καὶ ἀσάλευτη βάση τοῦ ὅλου θέματος. Μιὰ σχολή ὁπλισμένη μὲ τὰ μέσα καὶ τὸ πρεπούμενο

βάση τοῦ όλου θέματος. Μιὰ σχολή ἀπλισμένη μὲ τὰ μέσα καὶ τὸ πρεπούμενο διδακτικό — τεχνικό, ἐπιστημονικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ — προσωπικό.

'Απὸ κεῖ καὶ πέρα ἡ νεοελληνική κεραμική θὰ γεννηθῆ ἀπὸ τοὺς νεο έλλη νες κεραμιστὲς καλλιτέχνες, ἀπὸ τὴν έλλη νική τους ψυχ ἡ κι ἀπὸ τὴν έλλη νική τους μα τι ά. Χωρὶς συνταγὲς καὶ κοσμοθεωρίες ἀπ' ἀπὸτήν έλλη νική τους μα τι ά. Χωρὶς συνταγὲς καὶ κοσμοθεωρίες ἀπ' ἀπὸτήν ρηχὴ ἡ θο γρα φία καὶ τὴν ἐπιφανειακ ἡ λαϊκή θεματογραφία τὴν ἀναγορεύουν σὲ ἡχηρὲς καὶ ἐπικίν δυν ες ὁρολογίες «ἐλλη νικό τη τας τῆς τέχνης», «τέχνη μὲ βρυσομάνα τὴν ἐλλη νική λαϊκή παρά δο ση ην καὶ τὰ παρόμοια, ποὺ μόνο θολοῦρα προκαλοῦν στὸ δύστηνο τόπο μας, ὅπου καταντὰ οἱ ἀμύητοι νὰ ἔχουν τὴν βαρύνου σα γνώ μη (!) σὲ θέματα ποὺ δὲν τοὺς φτάνει νὰ τοὺς χαρίσης μιὰ ζωὴ ὁλόκληρη στοχασμοῦ, πόνου κα μόχθου. ΦΡΟΣΩ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ - ΜΕΝΕΓΑΚΗ

H APXAIA EAAHNIKH KEPAMIKH

Συνέχεια ἀπό τὴν 5η σελίδα

Συνέχεια ἀπό τὴν δη σελίδα
δὲν ἀρκοῦν νὰ κάνουν τὰ μεγάλα ἔργα καὶ γι' αὐτὸ δὲν περιορίζονται, πουθενά. Ἡ κεραμική σ' αὐτὸ τοὺς ἔδωσε τὶς περισσότερες εὐκαιρίες ἐκράσεως. Τεχνικὰ ἡ διαφορά τοῦ μελανόμορφον ἀπὸ τον ἐρυθρόμορφο ρυθμό ἤταν μικρή. Στὸν πρῶτο οἱ μορφὲς ζωγραφίζονται μὲ μαῦρο χρῶμα καὶ βὰθος μένει τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Στὸν ἐρυθρόμορφο οἱ μορφὲς διατηροῦν τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, τὸ ἐρυθρώπο ζεστὸ χρῶμα τοῦ ψημένου πηλοῦ, ἐνῶ ζωγραφίζεται τὸ βάθος λανό. Στὶς μορφὲς ποὶ καλύπτουν τὰ ἀγγεία ἡ διαφορὰ ήταν σημαντικώτερη. Στὸν μελανόμορφο ρυθμό οἱ μορφὲς ἔχουν κάποια σκληρότητα, μιὰ ἀκινησία, μιὰ ἱερατική αὐστηρότητα. Στὸν ἐρυθρόμορφο ἐπηρεασμένοι οἱ τεχνίτες καὶ ἀπὸ τὶς κατακτήσεις τῆς πλαστικῆς δίνουν στὶς μορφὲς εὐκινησία, ραδινότητα, ἐλευθερία, ζωἡ τὴν ἱδια πορεία ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἱδιο τὸ σχήμα τῶν ἀγγείων. Στὸν μελανόμορφο ρυθμὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ ἀγγείου είναι ἡ στερεότητα, ἡ ἀσφάλεια, ἡ βαρύτητα. Στὸν ἐρυθρόμορφο γίνεται ἡ λεπτότητα, ἡ ἐλαφρότητα, ἡ καθαρότητα. Τὰ ἱδια τὰ ἀγγεία ζοῦν τὴν ζωὴ τῶν μορφῶν τους.

μελανομορφο ρυσμο χαρακτηριστικο του αγγείου ειναι η στερεστητα, ή ασφάλιαι, ή βαρτητηα. Στον έφυδρόμορφο γίνεται ή λεπτότητα, ή έλαφότητα, ή καθαρότητα. Τὰ ίδια τὰ άγγεία ζοῦν τὴν ζωὴ τῶν μορφῶν τους.

'Ο μεγάλος 5ος αἰώνας, ἔδωσε τὰ πιὸ σημαντικὰ δείγματα τῶν κατακτήσεων τῆς κεραμικῆς καὶ τῆς άγγειογραφίας. Ἡ θρησκευτική ἐλευθερία τῶν 'Ελλήνων ἔδινε τὴν εύκαιρία στούς τεγύτες τῶν άγγειων ότ χρησιμοποιήσουν ὅπως θέλουν τούς θεούς. Τούς ἐπέτρεπε νὰ τούς ἀφήνουν στὴν ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων. Καὶ αὐτό γνωρίζει νές ἐξελίξεις στὸν ἀναράνταν. Καὶ αὐτό γνωρίζει νές ἐξελίξεις στὸν ἀπό κάθε συμβατικότητα, τὰ πρόσωπα περασυσιάζονται σὲ περισσότερες στάσεις. ΟΙ συνθέσεις αὐξάνονται, ὁ ἀριθμός τῶν προσώπων, ἡ ποιαλία τῶν κινήσεων καὶ ἡ ζωηρότης τῶν ἐκφράσεων πλουτίζεται. 'Αλλά ἡ ἐπιρορό τῆς μεγάλης ζωγγαφικῆς είχε καταστρεπτική ἐπίδραση στὴν διακόσμηση τῶν ἀγγείων. Τὸ σχέδιο γίνεται ἀμελέστερο ἡ σύνθεση χαλαρώτερη ταὶ γιὰ ἀγγείων. Τὸ σχέδιο γίνεται ἀμελέστερο ἡ σύνθεση χαλαρώτερη ταὶ γιὰ ἀγγείων ποιατάλη διαφόρων μοτίβων. Καιμιὰ τέχνη δὲν μπορεί νὰ ξεπεράση τὰ δρίά της, καὶ ἡ μίμηση τῆς μεγάλης ζωγραφικῆς δεν ἀπεδωσό ὅ,τι πίστεναν στόν 4ον αἴδινα ότι θὰ ἀποδώση. Τὰ ἀγγεία γίνονται ἀπλὰ διακοσμητικὰ θέματα, ἀλλά τώρα ἡ τεχνική τους δὲν είναι ἀγκετά καθαρή, ἡ ἀθρώπινη μορφή δὲν ἐχει τὴν θέση πεὐ είχε στὴν προηγούμενη περίοδο. 'Ο 4ος αἰώνας ἡταν ὁ αἰώνας τῆς ζωγραφικῆς καὶ αὐτό ἡταν ἡ πρώτη ἀφορμή τῆς παρακμῆς τῆς ἀγγείος τόλλος ἀνοιαστικὰ αὐτό που παρακμάζει δὲν είναι ἡ κεραμική. Αὐτή είναι πάρα πολύ συνδεδεμένη μὲ τὶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς γιὰ να χαθῆς επέγετε μόνο ἡ ἀγγείος γιαφική. Τὰ ἀγγεία εξακολουθούν νὰ κρατοιντήν πρώτη θέση στην ζωή. Αλλά τώρα, όταν κοσμοῦνται, δέχονται ἀνάγλυφα μοτήθεως καὶ ἡ γρωπτή διακόσμηση ὑπογαρεί. 'Αγγεία έμακολυθούν νὰ κρατοιντήν πρώτη θέση στην ζωή. Αλλά τώρα, όταν κοσμοῦνται, δέχονται ἀνάλλυρα υποτήθεως καὶ την ενθούνη τὰ κυτό διαθούντος καὶ ἡ του τενίτητη. 'Αρού καὶ ἡ γιοτικό είνοι την ενδικρυστή τὰ δυνδικρυστή τὰ δυνδικρυστή τὰ δυθρώπος κιὰ τὸ του τον κόσμο. Τὰ διλημικό του δελομοιος καὶ δι ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ